

Desktop systémy Microsoft Windows

IW1/XMW1 2012/2013

Jan Fiedor

ifiedor@fit.vutbr.cz

Fakulta Informačních Technologií

Vysoké Učení Technické v Brně

Božetěchova 2, 612 66 Brno

Revize 2.12.2012

Zálohování a obnova dat

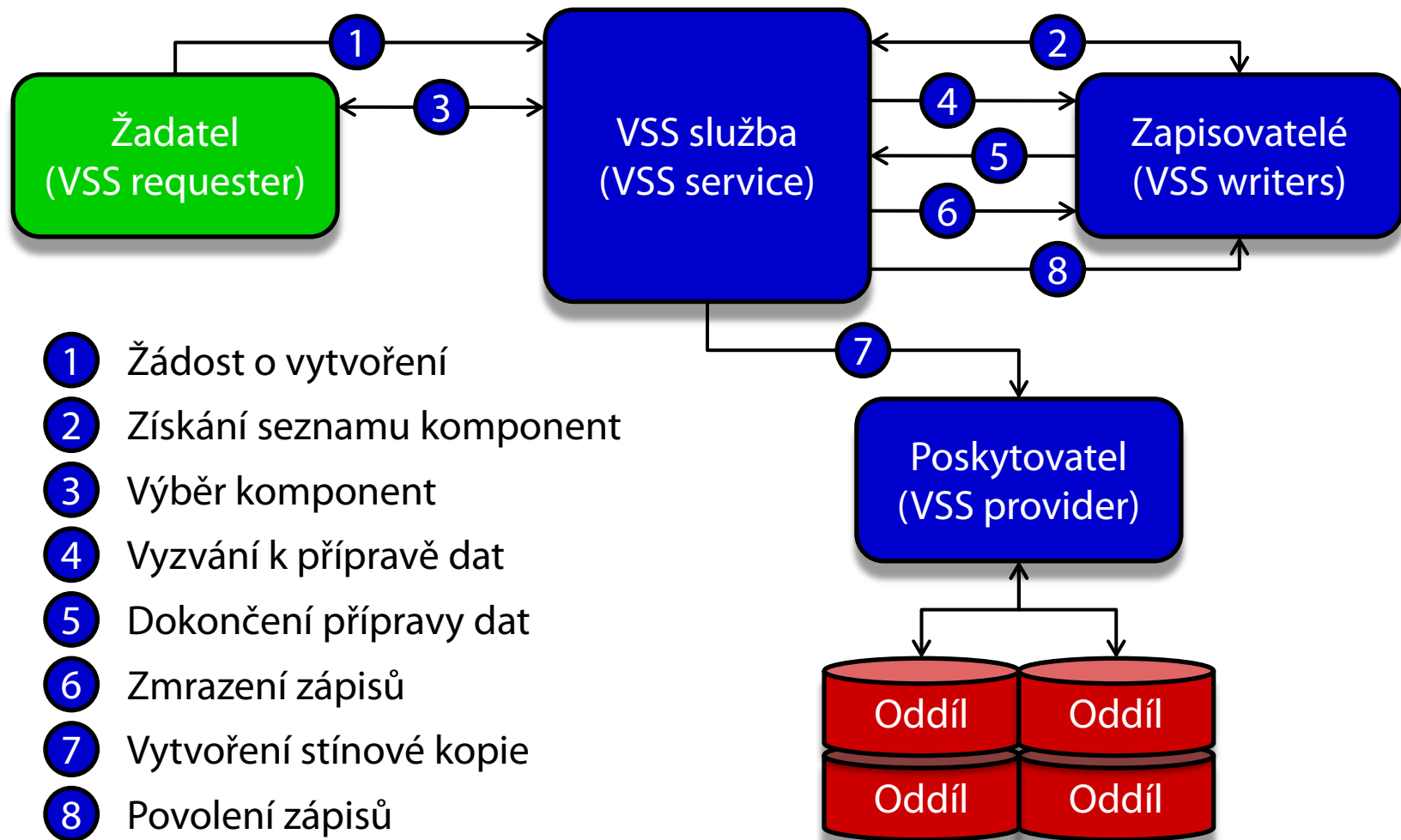
Stínové kopie (Shadow Copies)

- **Konzistentní** záznamy dat určitých **oddílů** disků v **konkrétních** časech (tzv. *point-in-time* kopie dat)
 - Ukládány **inkrementálně**
- Vytvářeny službou **Stínová kopie svazku** (*Volume Shadow Copy Service, VSS*)
 - Při vytváření **bodů obnovení**
 - Při **zálohování** vybraných adresářů
- Pro **uchování** vyžadují souborový systém **NTFS**
 - U jiných souborových systémů vytvořeny jen **dočasně**

Možnosti a omezení

- Určeny pouze pro **čtení** (nelze upravovat obsah)
- Každý **oddíl** disku může obsahovat **maximálně** 64 stínových kopií
 - Při dosažení limitu je **nejstarší** stínová kopie **smazána**
 - Počet uchovaných **verzí** souborů může být **menší**
- Povolovány na úrovni **oddílů** disků
 - **Nelze** povolit pro konkrétní **soubory** nebo **adresáře**
- **Nejsou** pořizovány stínové kopie **souborů offline**
- Lze explicitně **vyloučit** některé **soubory** a **složky**

Ilustrace vytváření stínových kopií

Postup vytváření stínových kopií

- 1) **Žadatel** požádá **VSS službu** o vytvoření **stínové kopie**
- 2) **VSS služba** získá od **zapisovatelů** seznam všech komponent a datových úložišť, jež **mohou** být zachycena do **stínové kopie**
- 3) **Žadatel** **vybere** komponenty, jež mají být zachyceny
- 4) **VSS služba** vyzve všechny **zapisovatele**, aby **připravili** svá data pro zachycení do **stínové kopie**
- 5) **Zapisovatelé** oznámí **VSS službě** **dokončení** přípravy svých dat
- 6) **VSS služba** nechá **zapisovatele** zmrazit požadavky na **zápis** (na maximálně 60 sekund), vyprázdní **vyrovnávací paměti** a úplně zmrazí celý **souborový systém** (pro zajištění konzistence)
- 7) **Poskytovatel** vytvoří **stínovou kopii** (za maximálně 10 sekund)
- 8) **VSS služba** **povolí** opětovné zpracování požadavků na **zápis**

Metody vytváření stínových kopií

- Complete copy
 - **Kompletní** kopie (klon) dat **oddílu** disku
 - Časově **náročné** vytváření
- Copy-on-write
 - Ukládá (kopíruje) data **před** provedením jejich **změny**
 - **Nevhodné** při vysokém počtu operací **zápisů**
- Redirect-on-write
 - Ukládá (kopíruje) **přímo změněná** data
 - **Nevhodné** při vysokém počtu operací **čtení**

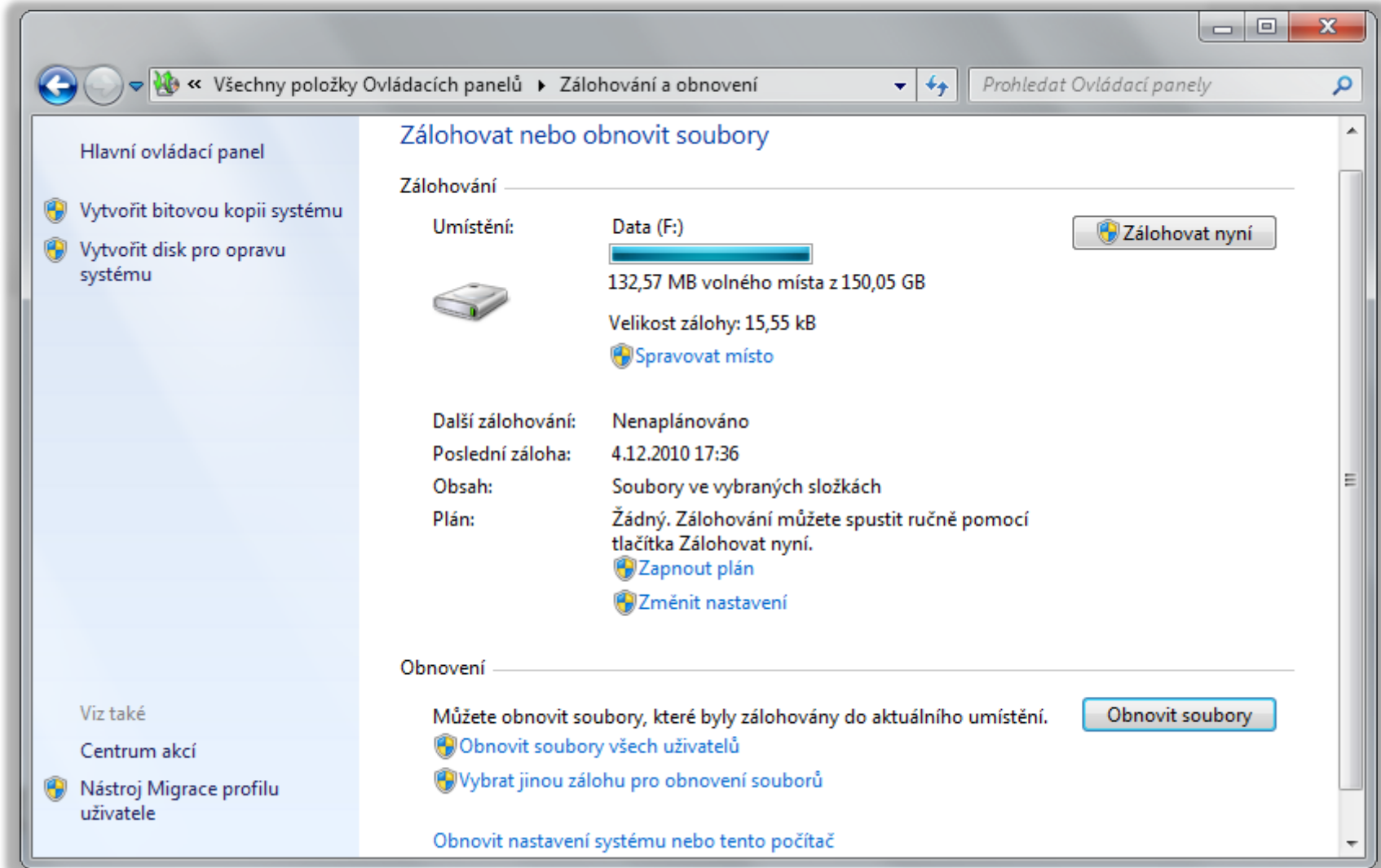
Poskytovatelé (Providers)

- Realizují **vytváření stínových kopií** a jejich **správu**
- Dva druhy poskytovatelů
 - **Hardwaroví** (vytváření a správa všech stínových kopií je zajišťována fyzickým **úložištěm dat**)
 - **Softwaroví** (vytváření a správu stínových kopií má na starosti speciální **ovladač** a sada **knihoven**)
- **Systemový poskytovatel** (*System Provider*)
 - **Softwarový** poskytovatel obsažený ve **Windows**
 - Využívá **copy-on-write** metodu pro vytváření kopií
 - Skládá se z ovladače **volsnap.sys** a knihovny **swprv.dll**

Zálohování dat

- Využívá **stínové kopie** (*shadow copies*)
 - **Umožňuje** zálohování i aktuálně **otevřených** souborů
 - **Vyžaduje** souborový systém **NTFS**
- **Nastavení** přes nástroj **Zálohování a obnovení**
 - Vyžaduje oprávnění **správce**
- **Provádění záloh**
 - **Automaticky** (pomocí **naplánované úlohy**)
 - **Manuálně** (iniciované **správce**)

Nástroj Zálohování a obnovení

Typy úložišť

- Oddíl na pevném disku (interním, externím nebo virtuálním)
 - **Nesmí** být **systemový** ani obsahovat **zálohovaná** data
- Optické médium (CD nebo DVD)
- USB flash disk
 - Musí mít velikost **minimálně** 1 GB
- Sdílený adresář (nebo síťový disk)
 - **Pouze** u edicí **Professional**, **Enterprise** a **Ultimate**
 - Nutno zadat **účet** pro připojení s oprávněním **zápisu**

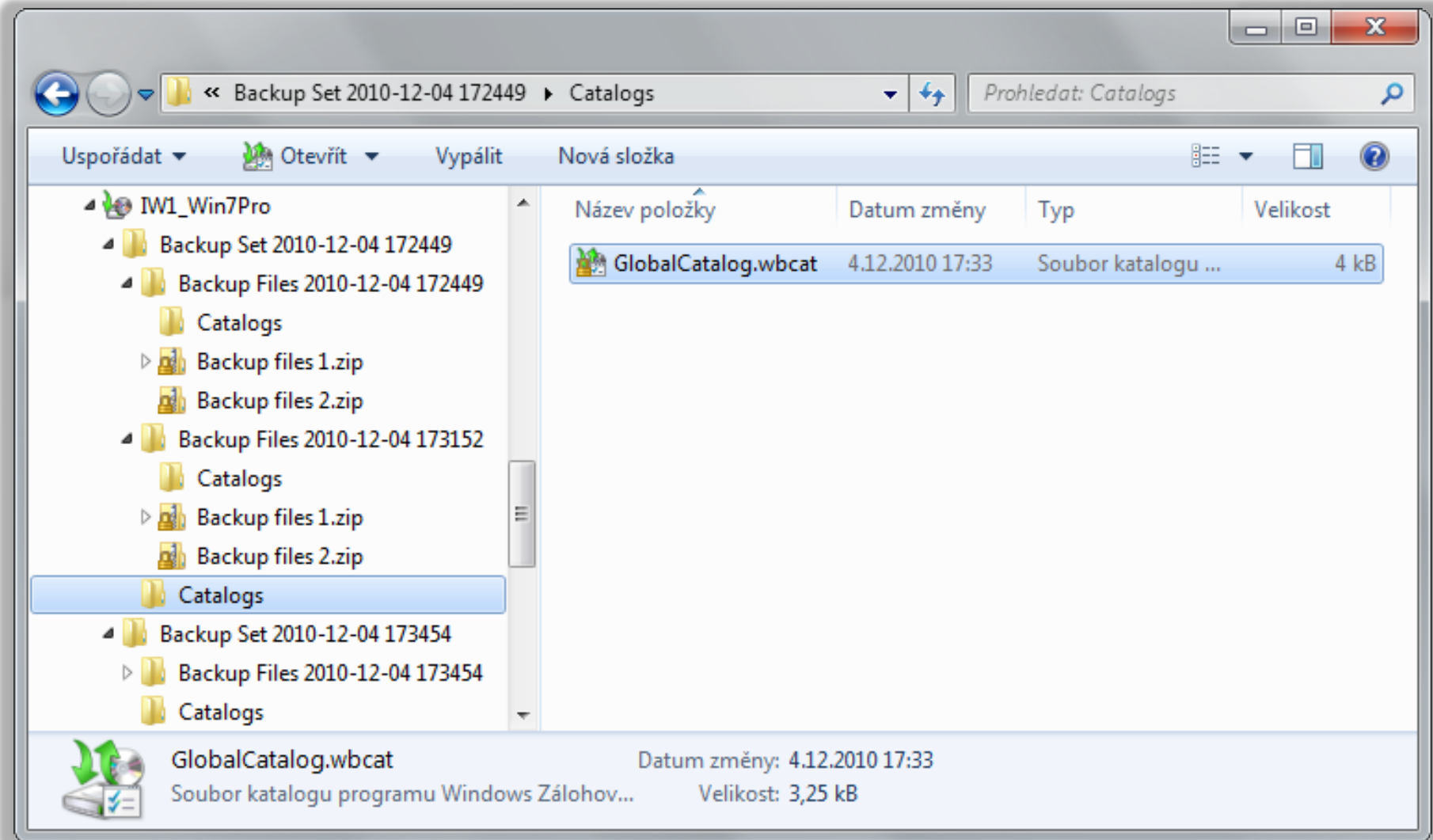
Bitová kopie systému (System Image)

- Obsahuje **kopii** všech **oddílů** disků potřebných ke **spuštění** systému **Windows** (záloha systému)
 - Obsahuje data **systému** Windows, **programy**, všechny **ovladače** a kompletní nastavení **registru**
- Lze uložit **pouze** na interní, externí nebo virtuální **disky** obsahující souborový systém **NTFS** nebo do sdíleného **adresáře** (jen **poslední** verze)
- Data uložena ve formě **VHD** souboru
 - Lze **připojit** jako virtuální disk nebo **nabootovat** (např. ve **Virtual PC** či přímo u edicí **Enterprise** a **Ultimate**)

Záloha souborů ve vybraných složkách

- Data uložena do komprimovaných **ZIP** souborů
 - Lze procházet v **jakémkoliv** správci souborů
- **Inkrementální** zálohování dat
 - Ukládají se pouze **změny** oproti **poslední** verzi zálohy
- **Neukládají** se (i když je **lze vybrat** pro zálohu)
 - Soubory registrované jako součást **programů** (obecně soubory v adresáři **Program Files**, ale mohou i jiné)
 - Soubory uložené na **FAT/FAT32** oddílech disků
 - Soubory v **koši** a **dočasné** soubory

Struktura záloh vybraných adresářů

Katalogy

- Globální katalog (soubor **GlobalCatalog.wbcat**)
 - Obsahuje **index** všech zálohovaných **souborů** spolu s informacemi, ve kterých ZIP **souborech** jsou **uloženy**
 - U **bitových kopií systému** obsahuje informace o **verzi** zachycené bitové kopie systému (*system image*)
- Souborové katalogy (soubory s příponou **.wbcat**)
 - Obsahují seznam **oprávnění** (ACL seznam) pro **každý** zálohovaný soubor
 - Při **manuálním** obnovení souborů (**extrakci** souborů ze ZIP souboru) **nejsou** obnovena jejich oprávnění

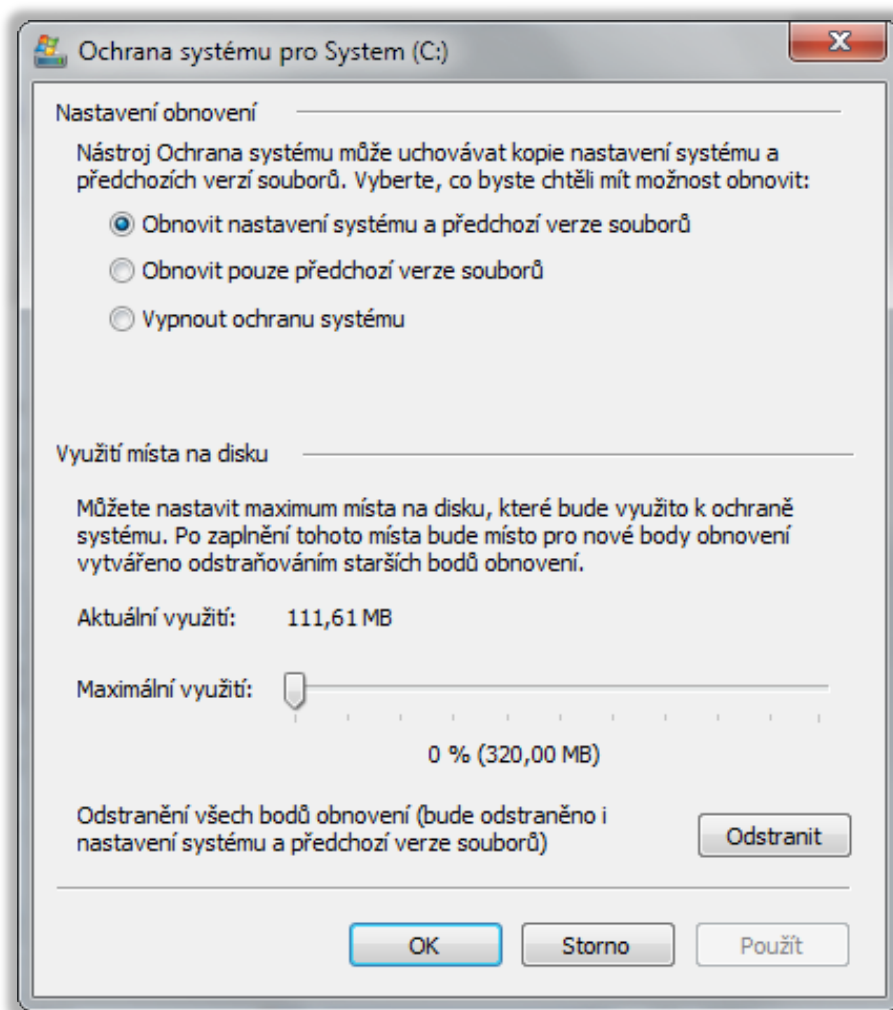
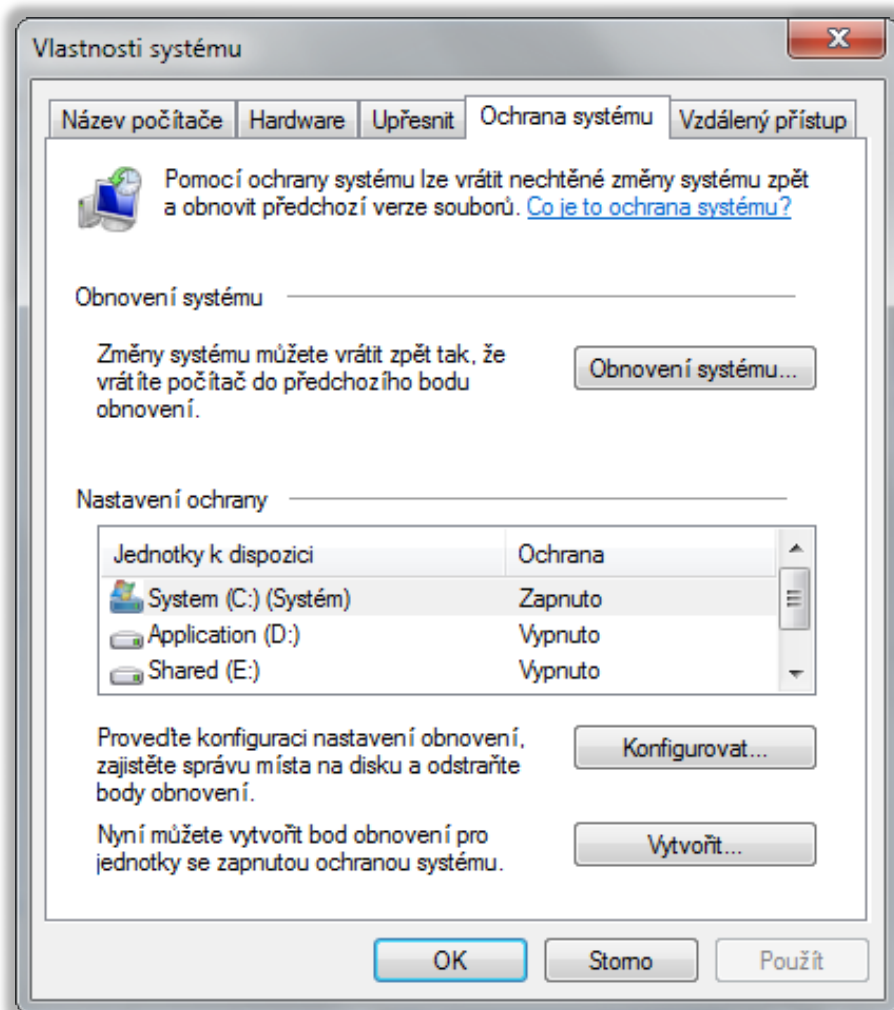
Zálohování přes příkazový řádek

- Umožňuje **automatizaci** vytváření **bitových kopií systému** (s pomocí **naplánovaných** úloh)
- **Vytvoření** bitové kopie oddílů
 - **wbadmin start backup -backupTarget:{<oddíl> | <sdílený-adresář>} -include:<oddíl> [,<oddíl> ...]**
- Vypsání **informací** o bitových kopiích oddílů
 - **wbadmin get versions [-backupTarget:<oddíl/adr>]**
- Vypsání **obsahu** určité **verze** bitové kopie oddílů
 - **wbadmin get items -version:<identifikátor>**

Ochrana a obnovení systému

- Ochrana systému (*System Protection*)
 - Zajišťuje vytváření bodů obnovení (*restore points*)
 - Umožňuje přístup k předchozím verzím souborů
 - Využívá stínové kopie (*shadow copies*)
- Obnovení systému (*System Restore*)
 - Navrací systém do dříve uloženého stavu (vybraného bodu obnovení)
 - Spuštění buď ze systému Windows nebo z prostředí Windows RE (*Windows Recovery Environment*)

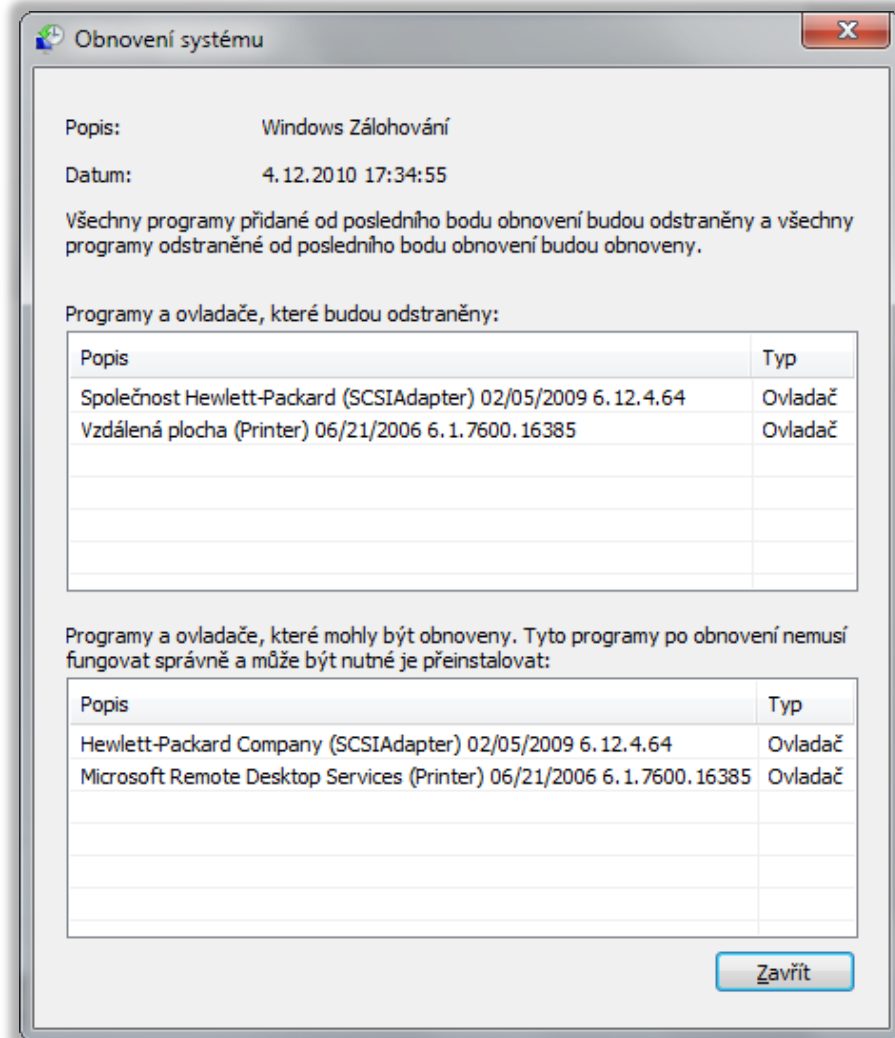
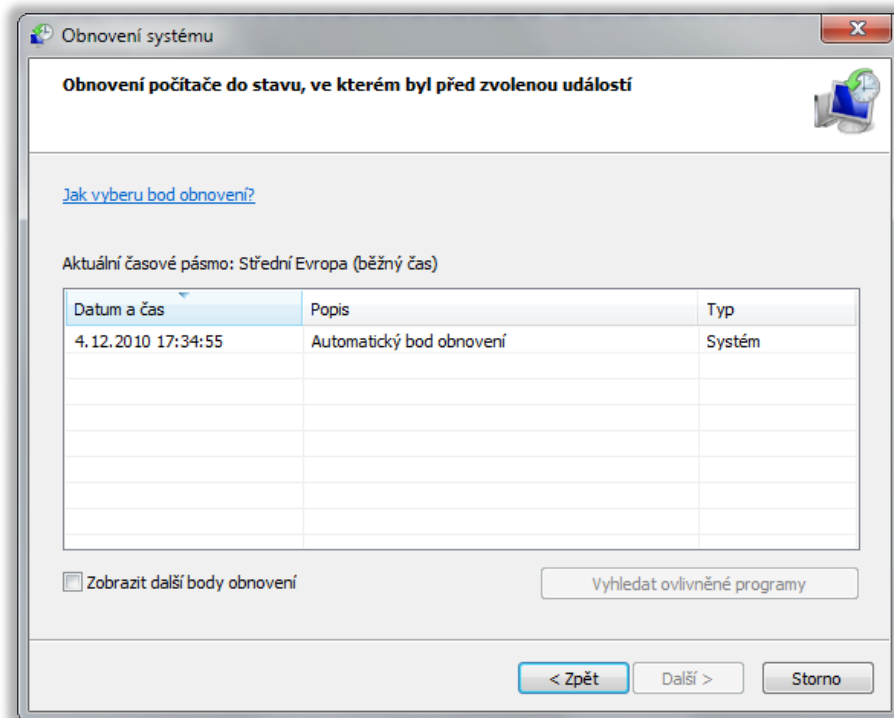
Nastavení ochrany systému

Body obnovení (Restore Points)

- Obsahují soubory a **nastavení** systému **Windows**, soubory **programů** a různé **spustitelné** soubory
 - Uloženy na **stejném** oddílu jako **zálohovaná** data
- Vytvářeny **inkrementálně**
 - Automaticky v pravidelných **intervalech**
 - Automaticky vždy před **důležitými** změnami **systemu** (instalace aplikací, ovladačů, aktualizací, ...)
 - Manuálně **uživatel**
- **Neovlivňují** uživatelská data (v profilech i mimo)

Nástroj Obnovení systému

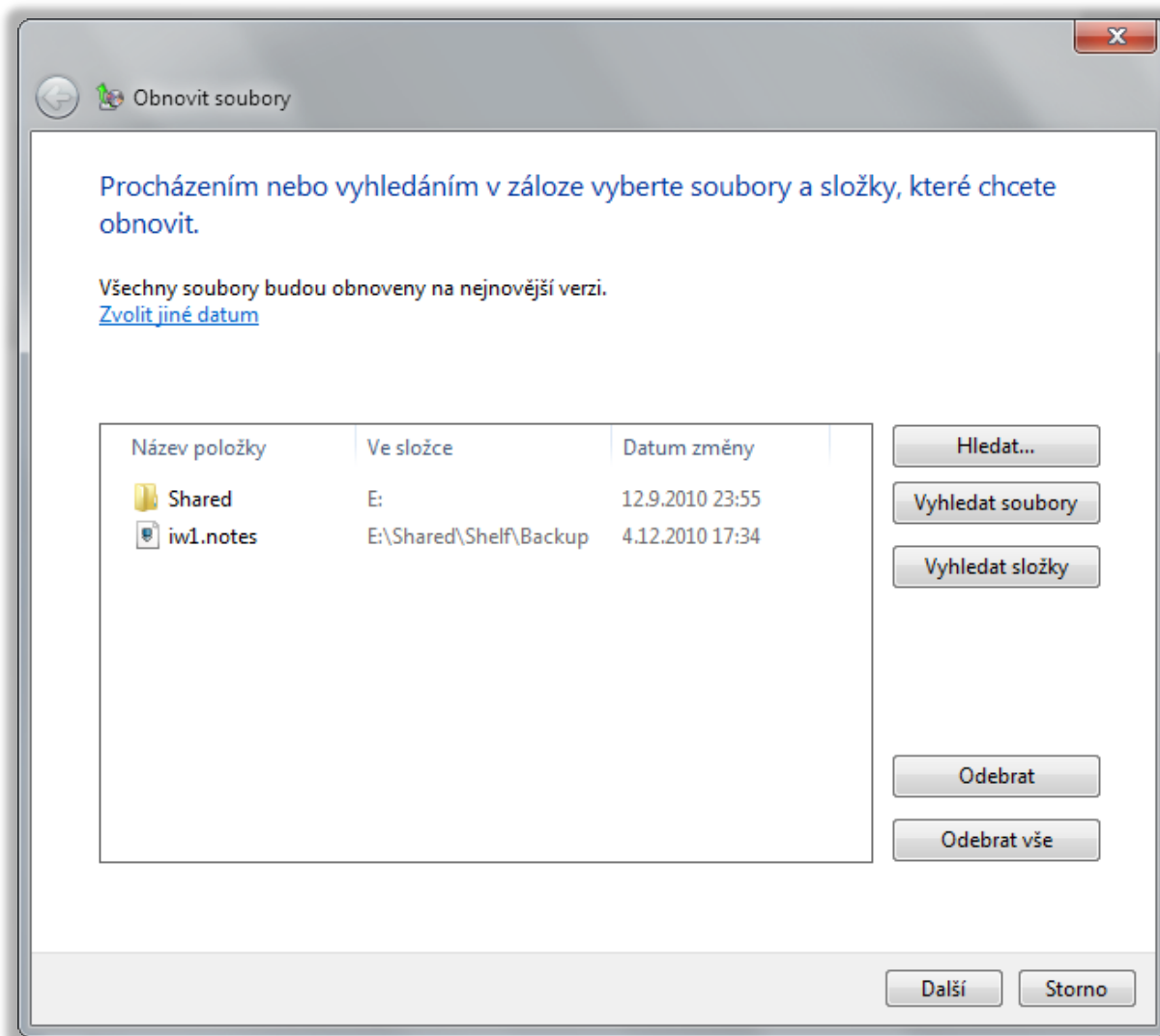
Obnovení bitové kopie systému

- Obnovení **systemu** a veškerých **uživatelských** dat obsažených na systémovém (i jiných) oddílech
 - Přepisuje **veškerý** obsah cílových **oddílů**
- **Nástroje** pro obnovení jsou obsaženy v prostředí **Windows RE** (*Windows Recovery Environment*)
 - Lze spustit z bootovací nabídky (**režim ladění**) nebo z instalačního média systému Windows

Obnova souborů a složek

- **Realizace** přes nástroj **Zálohování a obnovení**
 - Umožňuje obnovit **všechny** soubory, k nimž má daný uživatel oprávnění pro **čtení**
 - **Správce** může obnovit **veškerá** zálohovaná data

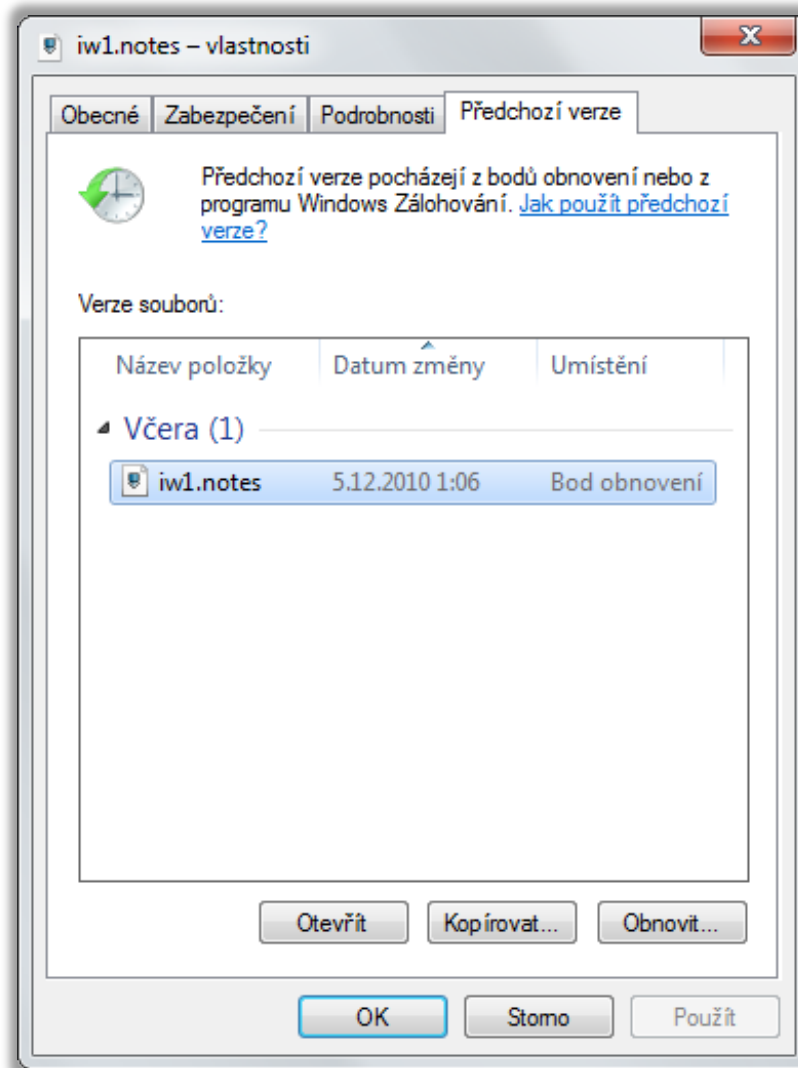
Obnovení souborů a složek

Předchozí verze (Previous Versions)

- Umožňují **přístup** k **stínovým kopiím** jednotlivých **souborů** i celých **adresářů**
 - Možnost **návratu** k předchozím verzím souborů
- Je možné obnovovat i **přejmenované** a **smazané** soubory (včetně souborů vymazaných z koše)
 - Potřeba znát **adresář**, kde byly původně **uloženy**
 - **Obnovení** přes předchozí verze tohoto **adresáře**

Obnovení předchozí verze souboru

Windows Recovery Environment

- **Rozšíření** prostředí **Windows PE** o sadu nástrojů pro **obnovu** systému Windows
 - Obnova systému (*System Restore*)
 - Obnovení bitové kopie systému (*System Image*)
 - Oprava spouštění systému (*Startup Repair*)
- Součást **instalační** bitové kopie systému Windows
 - Soubor **winre.wim** (umístěn v **install.wim** v adresáři **windows\system32\recovery**)
 - **Vytvoření** bootovatelné bitové kopie postupem jako u **Windows PE**, jen s **winre.wim** namísto **boot.wim**

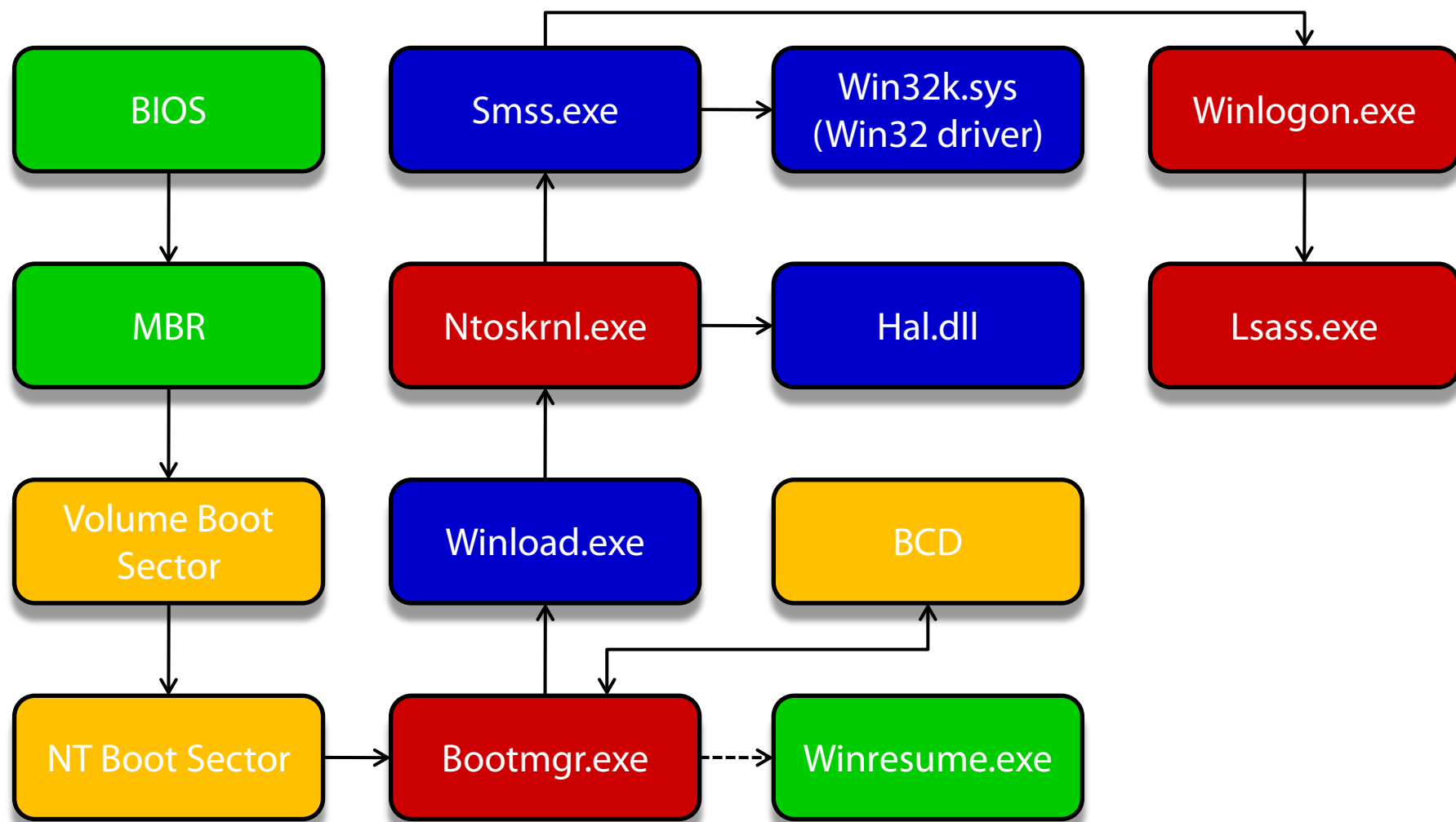
Oprava spouštění systému

- Automatická **analýza** a **oprava**
 - Chyb v MBR, zaváděcím sektoru nebo tabulce oddílů
 - Poškozených dat v BCD (*Boot Configuration Data*)
 - Chybějících nebo poškozených systémových souborů nebo souborů ovladačů
 - Problematických nebo nekompatibilních ovladačů
 - Nekompatibilních servisních balíčků nebo aktualizací
 - Poškozených klíčů registru
 - Chyb v metadatech souborového systému

Nástroj Bootrec

- Od **Windows Vista** (nelze použít u **Windows XP**)
- Nalezení všech **nainstalovaných** systémů
 - **Bootrec /ScanOs**
- **Přidání** vybraných systémů do úložiště BCD
 - **Bootrec /RebuildBcd**
- Oprava **MBR** (*Master Boot Record*)
 - **Bootrec /FixMbr**
- Oprava **zaváděcího sektoru** systémového oddílu
 - **Bootrec /FixBoot**

Ilustrace bootování systému Windows

Postup bootování systému Windows

- 1) **MBR** najde a načte **Volume** a **NT Boot Sector** (umí číst z FAT a NTFS)
- 2) **NT Boot Sector** lokalizuje a načte **bootmgr.exe** (obvykle v **C:\Boot**)
- 3) **Bootmgr.exe** spustí **winresume.exe** pokud existují data hibernace
- 4) **Bootmgr.exe** načte informace z **BCD** a nechá uživatele vybrat systém
- 5) **Bootmgr.exe** spustí **winload.exe** (zavaděč systému Windows)
- 6) **Winload.exe** načte **ntoskrnl.exe**, **hal.dll**, ostatní vyžadované soubory, bootovací ovladače a větev registru **SYSTEM**
- 7) **Winload.exe** spustí **ntoskrnl.exe** (jádro systému Windows)
- 8) **Ntoskrnl.exe** inicializuje jádro, ovladač zobrazení a spustí debugger
- 9) **Ntoskrnl.exe** ukončí debugger a spustí **smss.exe** (správce sezení)
- 10) **Smss.exe** načte zbytek registru a nastaví prostředí (**Win32k.sys**)
- 11) **Smss.exe** spustí **winlogon.exe** pro vytvoření sezení uživatele, služby, zbylé ovladače zařízení a **lsass.exe** (bezpečnostní podsystém)